

BUDAPESTA

Joi 13 Martiu st. v.
25 Martiu st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redacțiunea: *Strad'a
arborelui verde nr. 13.*

Nr. 21.

ANUL XVI.

1880.

Prețiul pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Român'a 2 galbeni.

Fiic'a primariului din Oradea-mare.

— *Novela istorica.* —

(Urmare.)

III.

Sperantî'a frânta.

Erá o séra încântátore. Sgomotul orasîului Ora-dei s'a liniscitu deja; orizontul stralucia pomposu prin miliardele sale stele, si din gradini esala parfumul florilor.

Frumós'a Aurelia stetea pe veranda, adâncita în cugete, cá unu ângeru pazitoru în liniscea cetatii.

Unde-i rataciau cugetele, unde-i sburau suspinele, pe cine cercau ochii-i înflacarati? Cine ar puté responde, cine ar puté ochi în adâncul oceanului unei ânime femeiesci?!

Înse nu se putú desfeta multu timpu în liniscea noptii, cáci din departare se audira tropotele unui calu, si din întunerecul noptii se desfacea contur'a unui cavaleru. Aurelia recunoscându calaretul, sub impresiunea prima a revederei, esclama suprinsa.

— Aurelio! — i grai tinerul însufetitú, sarutându ferbinte mân'a fetei. Multiamita tie, dómne! Iéta iéra vedu farmecatóra mea floricea, iér vedu altariul fericirei mele!

— Iulie Bordanu, dulce amice, — dîse Aurelia cu cordialitate, dar încâtva confusa, — bine ai venitu! Dieul resboiului te-a rapitu din giurul nostru, înse ângerul pazei iér te-a adusu între noi!

— Cât de dulce suna vocea-ti ângerésca, pe care asiá de multu n'am auditu-o. Ah! vorbesce, vorbesce; sè se mai stêmpere dorul ânimei mele!

— Iulie, — respunse ea cu unu tonu seriosu, — vorbesce-mi despre faptele-ti maretie, de pe câmpul bataliei, numai de ânima nu!

— Dar nu potú, cáci în tóte ânim'a jóca rolul primu. Ori unde eram, te vedeam numai pe tine; ori ce faceam, me îndemnâ numai figur'a ta; si totu ce doriám, erá sè te vedu cât mai curéndu. Oh! Aurelio! te iubescú cu totu focul ânimei mele. Numai amorul teu me póte fericí!

— Iulie, — esita Aurelia adâncita în cugete, — eu simtiescu curatî'a amorului teu, cáci si eu cunoscú arcanul acestui paradisu; înse, durere, în gradin'a ânimei mele nu pentru tine înflorescu florile amorului meu.

— Of! — esclama tinerul cu înfiorare. Iéta dara frânta sperantî'a mea! Asiá dara, pâna când eu me luptam pentru patria în resboiu sângerosu, pâna atunci

altii au jefuitu altariul fericirei mele?! Ah! pentru ce n'am muritu pe câmpul bataliei?

— Iérta-me, dulce amice, si asculta marturisirea ânimei mele! Noi crescuramú la olalta si totu-de-una voiu tine minte cu placere petrecerile nóstre nevinovate. Petrecuramú bine la olalta anii tineretiei; înse totul n'a fost decát unu jocu copilarescu; simtieméntul ce ti-am nutritu, si despre care crediú si eu unu momentu cá este amoru, n'a fost acesta, ci numai amicía. O alta fiintia a deşteptatu în mine adevératul amoru. Într'una din díle în castelul nostru o sositu unu pribégú, unu erou ranitu, carele asemenea a suferitu pentru patria cá si tine, si inimicii l'au ranitu grozavu. Plinu de sânge si slabitu de ranele cumplite a ratecitu el la noi, rugându-ne sè-i dàmu adapostu pe câteva díle; mi-a fost mila de încruntatul baiutu si l'am primitu în grigee mea. Oh! dar cât de iute s'a vindecatu el, asiá de iute am perditu eu umorul si liniscea ânimei mele. Ranele lui se vindecau cu iutiéla, înse în ânim'a mea se facea o rana totu mai mare. Compatimirea, simpatî'a si amicî'a, ce simtieam prim'a data faéa de vulneratul, s'a spre facutu într'unu amoru înflacaratu.

— Vai! cuvintele aceste îmi rapescú si cea din urma sperantia, — suspina cu amaraciune necasitul Iuliu. Dar pentru aceea am învinsu eu pe câmpul bataliei, cá aice sè-mi afu cumplit'a cadere!?

— Scusa-me, te rogu, pentru modul necrutia-torú prin care ti-am împartesitu secretul ânimei mele! Înse, ori cât de crudu lovesce, sinceritatea totusi e de a se preferi amagirii. Am vorbitu cá adevérata amica. Fii barbatu, innéca-ti suspinele, si cauta-ti mângaiere la alta fiintia, si vei gasi, cáci meriti a fi iubitú. Iér eu, în care te-ai însielatu cu amorul, te asigurú, cá-ti voiu pastrá pentru totu-de-una cea mai sincera amicía. Asiá! Dà-mi mân'a, haid' sè fimu amici!

Si dèns'a isi întinse seducatoru mân'a càtra Iuliu, carele stetea cá încremenitu.

În urma înse dènsul, cá si când s'ar fi deşteptatu din o visare înfiorátore, isi innaltia capul, apucá mân'a adoratei sale si sarutá o ferbinte.

— E bine, fia dara! — dîse el în urma. Cá cerşitorul sffiosu, primescu cu multiamita ceea ce potú capeta. Dupa amorul refusatú, si amicî'a oferita îmi va fi scumpa, cáci nu te potú urí, cáci în veci te voiu tine închisa în ânim'a mea. Eu me retragu dara, lasându altuia fericirea ce mi-o speram; dar si în departare, si ori unde, nu voiu înceta d'a veghiá sè fii fericita, cáci ast'a e totu ce mai dorescu!

Si dupa aceste vorbe, dēnsul adāncu emoționatu, eși iute, lasāndu pe Aurelia cuprinsa de remușcare.

IV.

Duelul.

Diu'a nuntii a sositu.

Sāntele cuvinte ale eternului juramēntu au resu-natu deja de pe buđiele Aureliei, si dēns'a a devenitu sođia lui Ioan.

Dupa solemn'a ceremoniā bisericeșca, urmā unu ospetiu splendidu. Mesele erau încarcate cu felurite māncări delicate si beuturi gustușe. Societatea erā vesela si entusiasmata. Precum la astfel de oca-siuni se întēmpla, nu lipsira nici toasturile, si multe pocale se golira pentru sānetatea primariului si pentru fericirea celor casatoriti. Dupa cina urmā jocu. Mirēs'a erā fōrte fericita, jocā cu toti, betrāni si tineri, par cā prin ast'a si-ar luā unu adio dela toti cunoscutii si amicii ei. Voi'a buna erā generala, toti își petreceau bine, jocau în continuu si uitau de necasurile vietii.

Numai mirele se vedea morosu si ședea într'unu coltū, cufundatu în cugete. I-ar placē sē se retraga într'unu locu singuraticu, sē nu veda nimene pe fađia lui trasuri triste, cānd de odata i atinse cineva umerul.

Intorcēndu-se, îndata cunoscu pe Iuliu Bordanu.

— Domnule, — dīse acela mirelui, — te rogu urmaresce-me pe cāteva minute!

— Bucuros, — i respunse mirele, si ei se depar-tara brađiu pe brađiu.

Eșindu din palatu, la pōrta așteptā o trasura. Iuliu facu unu semnu, Ion se urcā, apoi îl urmā si dēnsul, si trasur'a porni.

Nici unu nu grai nici unu cuvēntu, cāci ambii simțeau importantia momentului, în care cuvintele deja au devenitu de prisos.

Trasur'a într'aceste eși din orasiu, si ajungēndu la paduriti'a de lānga cetate, se opri.

Amēndoi se detere jos numai decāt.

— Sosiramu la locul desemnatu, — întrerupse tacerea Iuliu, — departarea e destulu de mare cā sē nu se pōta audī sunetul armelor. Las sē se petrēca nuntasii, iēr noi sē refuimu aicea socōtele nōstre!

— Prē bine sciu, — respunse mirele, — cā esti rivalul meu, si cauti sē-mi stingi viētī'a, cā peste cadavrul meu, sē te rentorci la frumōs'a mea veduva.

— Eu, rivalul dtale? — esclamā cavalerul cu unu dispretiu nemarginitu. Iuliu Bordanu, fađia de unu eununcu ticalosu?!

Suleiman, cāci el erā mirele, la aceste cuvinte sari furios spre Bordanu, si sbierā:

— Aceste cuvinte ti-au enunciatu sentintī'a de mōrte.

— La lupta dara! Unul dintre noi trebuie sē mōra! Eu iubescu din adāncul ānimei mele pe Aurelia, si pentru aceea am voitu sē sciu, dēca esti demnu de acelu margaritariu scumpu? Am cautatu dara nencetatu sē aflu cine esti? Si iēta în urma am reeșitu sē-mi cumperu cu bani dela unu din servitorii-ti, secretul infernalu al aparintiei dtale. Ar fi fost mai usioru a te demascā si a te predā justiției. Dar renu-mele Aureliei îmi e mai scumpu, decāt sē-l patezu cu astfel de compromisiune. Așteptai dara momentul acesta cā neobservati sē ne putemu departā spre a-ti fi eu judecatorul. E bine, acuma stai înaintea mea, mi-șielu ce esti, si speru cā de aice nu te vei mai rentōrce! Ia una din armele mele, si haid' la duelu!

— Hahaha! prē de timpuriu te bucuri de învin-

gere, cavalerie! M'am pregatitu la scen'a acēst'a, si iēta esti prinsonierul meu, iēr māne pe timpul acesta, te vei leganā la o înalțime potrivita . . .

Si Suleiman dāndu semnu cu unu fluerasiu, nu-mai decāt se ivira patru sierbitori, cari sarira cā niște tigrii selbatici spre Iuliu, carele îndesiertu descarcā spre ei pistolul seu de dōne țievi, cāci nu-i nimeri, deci fu desarmatu si legatu strīnsu.

— E bine, vīlfasiule coconasiu, cine e acuma mai puternicu? Vedi cā ai devenitu o prēda nesperata, care maresci triumful meu! Duceti-l iute la Selim pasia! Poștimu, sumetiule cavaleru, si anuncia-i, cā māni pe acestu timpu si feciōr'a frumōsa va fi în brađiele lui!

Si dupa aceste cuvinte, se întōrse si plecā iute spre orasiu si se rentōrse la palatul iluminatu splen-didu.

Întrā în palatu, se urcā iute pe trepte si întrā suridiēndu, cā si cānd nu s'ar fi întēmplatu nimica.

(Va urmā.)

L. B. POPU-SELAGIANU.

Ochiul femeii.

nu ochiu linu de femeia
Reversa paradisuri,
Dar face si-o schinteia
De chinuri si abisuri.

Si dupa cum luceste,
Versāndu doru sēu veninu,
Viētī'a ti-o 'ndulcesce
Sēu ti-o preface 'n chinu.

MATEIU VULCANU.

Cum mânăncă popōrele.

(Urmare.)

În China mic'a burgesia dejunēza la 9 ore si cinēza la 5 si 6 ore. Acesta e momentul în care clasele înnalte au mēs'a lor principala. Chinesii se scōla fōrte de vreme. Stradele Peckingului sūnt în deplina miș-care dela 4 ore diminetī'a în timpul verei si dela 6 ore în timpul iernei; la 9 ore sēr'a Chinesii se culca.

În totu Orientul mēs'a principala se face la apusul sōrelui. Asiā e, de exemplu, la Arabi, atāt nomadi, cāt si sedentari, si la Persi. Acēsta ține, afara de deprinderile vietii patriarcale, de aceea cā 'n acēsta țiera de sōre torindu si enervantu, recōrea serei, deschidiēndu apetitul, îi face în acelasi timpu satisfacerea mai placuta.

Evreii vechi rezervau asemene pentru sēra mēs'a lor principala, marginindu-se la mijlocul dīlei, la o colatiune fōrte usiōra. Evreii priviau cā opera meritoria d'a nu luā nici unu nutrimentu înaintea rugaciunii de diminetīa.

Grecii māncau solidu de trei ori pe dī: diminetī'a la amēdi'a si sēr'a. Apoi, fiindu cā între prāndiul si cin'a lor intervalul erā fōrte lungu, îl taiau din timpu în timpu printr'unu fel de gustare: *hesperima*.

Romanii urmau acelasi obicei, dejunul lor, *prandium*, avea locu pe la amēdi'a; cin'a, *coena*, la apusul sōrelui. Cānd, devenindu bogati, contractara deprinderi de lucsu si crescura numerul felurilor de māncare, cin'a, care erā mēs'a lor principala, fu înaintata; ei se puneau la mēsa la 4 sēu chiar la 3 ore dupa amēdi'a.

Popóarele cari, dupa ce au traversatu timpuri eroice, au ajunsu la repausu si bunu traiu, nu întârđia a se departá de frugalitatea lor primitiva. Ele mânâncă mai adese, si mesele lor simple de alta-data se transforméa în ospetie si gala.

În timpii eroici Grecii si Romanii mâncau stându jos. Cetatiénul din Sparta séu din Atena își luá més'a în familia într'o camera retrasa, toti asiediându se pe banci si scaune în giurul mesei. Totu asemenea erá la Evrei si Egipteni.

Dar puțin câte puțin obiceiul d'a mânca pe jumetate culcatu se 'ntroduse la Romani si la Greci. Acesti din urma chiar, gasindu pré strîmta camer'a unde mâncausera pâna atunci, alesera dinaintea casei lor o sala vasta pe care o ornara cu tapete prețioase si cu flori, si în care ardeau parfumurile cele mai rari.

Pentru lucrurile mesei, Romanii întreceau pe tóte celelalte popóre. Deja pe la ultimii timpî a republicei consacrau pentru ele sume enorme. Celebrul actoru tragicu Esopu își cheltuá averea. Trebuie sè spunem, că el serviá óspetilor sei bucate de o escentricitate ruinatoré, de csemplu limbi de priveghiatori si inimi de papagali. Impositele somptuarie, de si destul de grele, erau o înfrênare ilusoria.

Obiceiul de a mânca pe jumetate culcatu ajunsu siguru spre a aretá schimbarea ce se operase în moravuri. Nu se mai cunoscea deja în Romani pe durii descendentii a lui Romul. La începutu înse întrebuintiarea paturilor nu dadu locu la nici unu scandalu. Femeile mâncau înca stându jos; ele nu luara locu definitivu alature cu barbatii de cât pe la epoc'a Cesarilor. Atunci se vediuura Romanii stându la mésză óre întregi, si acele mese lungi degenerându fórte desu în orgii.

Usul de a face o rugaciune înainte si dupa mésză datéza din timpurile cele mai vechi. El a existatu totu-de-una la Jidovi si din partea lor erá unu actu de adeverata pietate. Grecii si Romanii terminau mésză lor principala înghitîndu o gura de vinu curatu în onórea geniilor bune. Ei beau si când procedau la libatiuni propriu díse în onórea díeilor, a eroilor si a lui Jupiter salvatorul.

Din timpul lui Cesare Iacomii din Roma aveau deja deprinderea de-si gádilá cerul gurei dupa mésză cu pene de papagal, spre a provoca astfel versaturi cari, usurându-le stomacul, le permiteau de a-l încarcá din nou fara a așteptá mistuirea. Se escitá apetitul prin bai si esercitje de gimnastice; se escitau la beutu afundându-se în aburu secu. Că antidotu contra beției se mestecá lupin.

Fára a se numerá sclavii atasati în serviciul sofrageriei si a mesei, numerul si rafinarea bucatelor cereau o armata întrega de bucatari. Numai transportul obiectelor de consumatiune dadea locu la cheltuiiele enorme, căci Romanii trageau papagalii dela Samos, cocórele dela Chelos, gainele din Frigia, iedii dela Ambracia, tonii próspeti dela Bosfor, țiparii si murenele dela Gibraltar, stridiele dela Tarent, sialaii dela Rhodu, nucile dela Tasos, curmalele dela Egiptu, etc.

Germanii vechi nu erau mai puțin mari beutori de cât Romanii; ei puteau petrece díle întregi în a se îmbuibá cu bere si cu idromel. Dar își aveau hran'a la îndemâna, căci n'o cautau afara din padurile, fluviele si marea ce scaldá tiermurile lor.

La Germani — sè adaugemu si pe Scandinavi, carnea de calu erá servita cá unu alimentu nobilu. Ea erá servita mai alesu în ospetiele ce însociau sacrificiele. De acea primii misionari crestini ce dusera

Evangeliiul în tierile germane si scandinave se radicara cu atáta energia contra consumării de carne de calu. Nu negreșitu că condamnau alimentul prin sine însusi, ci-l atacau din caus'a semnificatiunii pagânesce ce i se atribuí. Prejuditiul contra cárni de calu se înradeciná din ce în ce în spiritul poporului cu convertirile la crestianismu.

La Scandinavi erá opritu de a se mânca carne cruda. Ei o afumau séu o uscau. Piratilor, normandi le placea mai multu astfel, cá mai comoda de luatú în espeditiunile maritime. Sparkodder, unul din acesti pirati si Samsonul legendaru al Nordului, facu într'o dí o scena violenta regelui Ingiald pentru că se serviau la mésză sa carnuri fripte séu ferte; astfel de delicatete, dupa el. erau nedemne de unu adeveratu Gotu.

Numai din al XV-le séu al XVI secolu usul ospetelilor propriu díse se 'ntroduse la Germanii. Scandinavii din contra le practicau de multu. Se póte chiar spune, că la Scandinavi obiceiul de a se întruni la mésză este o moștenire seculara, o adeverata manifestatiune naționala.

Serbările religioase, nuntile, funeraliele erau ocațiuni de ospetie gigantice ce durau adese mai multe díle. Paretii salei unde se adunau óspetii erau acoperiti cu tapeterii, parchetul presaratu cu paie, mesele încarcate cu bucate, cupele, în forma de cornuri, împlete cu bere si idromelu. Fetele frumoase serviau pe resboinici. Fratii de arme, logodnicii séu acei si acele ce aspirau sè devina, beau împreuna si în acelasi timpú din aceeași cupa. Se radicau toasturi, se pronunciau discursuri, se recitau poeme lungi; scaldii cântau, acompániându-se cu harp'a, faptele díeilor si a eroilor.

Nu cumva acestor suvenire antice se datoresce pasiunea Danesilor, Suedesilor si Norvegianilor moderni pentru banchete limbuț'a necredibila ce desvelescu spre a serbá pe óspetii lor? Discursurile de mésză în usu la Anglesi n'au alta origine. Totu asiá e si cu unu altu genu de toastu ce se numesce în Suedia toastul fraternu, Broderskál. Iéta cum se practica: doi amici sînt la mésză; unul din ei împle paharele cu ochiu; apoi sculându-se si trecéndu brațiiu seu dreptu pe dupa brațiiu dreptu a celuiilaltu, fia-care tinéndu-si paharul cu mân'a drépta, îl invita sè bea si bea si el în acelasi timpú. Déca cei doi amici cari au beutu astfel de aceeași etate, se tratéza de frati si se tutuescu; în casul contraru celu mai june dá celui mai în vârsta titlul de unchiu.

Intrunirile bachice se 'ntêlnescu la popóre de cultur'a cea mai diferita. Poporatiunile dela marea de Sud se aduna spre a bé *Kawa*, specia de planta indigena cu care fabrica o licuóre spumósa si tare care le place multu. Insularii din Nicobar au vinul de finicu; ei îl beau în societate, în mijlocul jocurilor, a cântárilor si a dantiurilor.

În Orientu cafenelele sînt pentru barbati unu centru de întrunire, dar mânâncă acasa. Se scie, că vinul si ori-ce licuóre spirituósa sînt interdise Mahometanilor. Astfel nici odata nu se afla la mésză lor. Acést'a nu împedeca pe Turci, pe Persiani si câte odata si pe unii Arabi liberi cugetatori de a se 'mbetá în secretu.

Locuitorii dela Otahiti cari au în abundantia apă de isvóre, de fluvie si de mare, se scaldá imediatu dupa mésză. Ei se aduna spre a mânca în giurul unui blidu mare de unde iau cu mânele.

(Finea va urmá.)

L. L. D.

S A L O N U ?

Societatea pentru fondu de teatru român.

Procesu verbalu.

Siedint'a comitetului, tinuta în Budapesta, la 7 martie 1880.

Presinti : presiedintele Alesandru Mocioni, vice-presiedintele Vinc. Babesiu, secretarul Iosif Vulcanu, cassariul George Serbu, membrii : Iosif Hosszu, Ioan cav. de Puscariu, Petru Mihali, si avocatul comitetului Stefan Ioanovicu.

Presiedintele deschide siedint'a la orele 4 si jumatate dupa miédiadi.

V.

Cassariul raportéza despre starea cassei dela ultim'a siedintia si pâ'n'astadi, constatându-se statul efectivu cu 15,408 fl. 52 cr.

Se ia actu, iera Raportul se alatura acestui procesu verbalu sub %.

VI.

În legatura cu raportul cassarului, membrul Ioan cav. de Puscariu predà cassarului 74 fl. si 10 franci, primiti dela Blasiu prin dl Ludovic Csató, cá venitul balului datu acolo la 20 sept. an. 1879 în favorul Societãtii pentru fondu de teatru român.

Se ia actu, si cassarul se îndruma d'a cumperá pe banii gata obligatiuni de împrumutu al statului pentru regularea Tisei.

VII.

Secretarul raportéza, cá dela judecatori'a regésca din S. Regin a primitu o însciintiere sub 4145/879 polg. prin care se face cunoscutu comitetului, cá în actul de sub nr. 1102/879 al acelei judecatorii numai din gresiéla de condeiu s'a însemnatu, cá repausatul I. Popu Maior a lasatu Societãtii sum'a de 200 fl., cáci acea suma legatara e numai 100 fl.

Se ia actu si cassarul se aviséza, cá pe bas'a acestui actu, care i se transpune, sè stérgea 100 de fl. din sum'a înserisa pe numele repausatului I. Popu Maioru.

VIII.

Secretariul cetesce o epistola a dlui George Danila, primariu în Hunedóra, care se deobliga a platí în rate în cursul anului curentu capitalul de 100 fl. subscrisu de dsa, cere înse a stabili ênsusi ratele.

Se primesce, dar se decide a i se scrie, cá sè însciintieze comitetul despre terminul ratelor de platire. Scrisóra dlui G. Danila se alatura sub 2 %.

IX.

Avocatul comitetului raportéza despre starea proceselor Societãtii.

Se ia actu si raportul se alatura acestui procesu verbalu sub 3 %.

X.

În privint'a autenticãrii acestui procesu verbalu Se decide, cá sè-l autentice presiedintele, cassarul si secretarul.

Presiedintele încheia siedint'a la 6 ore.

Acestu procesu verbalu se autentica, prin subscierea nóstra, în Budapesta la 21 martie 1880.

Iosif Vulcanu secretaru. Georgie Szerb cassaru. Alesandru Mocsonyi presiedinte.

Conspectu

despre starca fondului Societãtii pentru fondu de teatru român delu 8/9 pâna la 21 dec. 1879.

Perceptele

Datul	în bani		în papire	
	fl.	cr.	fl.	cr.
8/9 1879. Cu încheierea socotelor la 8 sept. 1879 pentru adunarea gener. din Blasiu s'a aretatu starea cassei cu . . .	27	90	14763	56
15/9 Dela dl George Pop din Alba-Iulia, cá venitul curatu al balului de acolo datu la 17.11 1878	44	—		
28/9 Obligiunea rurala ardeléna nr. 18959				50 —
22/10 Venitul dela adunarea generala din Blasiu	240	—		
" Doue obligatiuni rurale ardelene nr. 65,476 si 69,378 à 100 fl., încurse asemene la Blasiu				200 —
" Contragându-se sumele elocata la „Albina“ cu tabelele 101. 314. 495. 534. 683. 701. 907. 1199. 1516. 1568, în suma de 8761 fl. 90 cr. si adaugându-se si interesele dela acele pro 16,9 1879 cu 113 fl. 6 cr., s'a cumulat în libelul nr. 1568 în sum'a de				8874 96
Totu în acestu libelu nr. 1568 s'a depusu sum'a remasa dela Blasiu de 240 fl., dupa detragerea recompensei secretarului, cu 100 fl., restul de				140 —

Sum'a : 311 90 24028 52

Scotiându-se erogatele : 286 90 8811 90

Remâne : 25 — 15216 62

Erogatele

Datul	în bani		în papire	
	fl.	cr.	fl.	cr.
8/9 1879. Posporto pentru espedarea socoteliilor	—	20		
15/9 Porto 3 cr. si quita 5 cr.	—	8		
28/9 Pentru oblig. rur. ard. nr. 18,959	44	15		
22/10 S'a platitu secretarului Iosif Vulcanu recompens'a votata la Blasiu	100	—		
" S'au scosu cele diece libele nr. 101. 314. 495. 534. 683. 701. 904. 1199. 1516. 1568.				8761 90
" S'a elocatu la „Albina“ în libelul 1568 banii, 240 fl., remasi dela adunarea din Blasiu dupa scóterea recompensei secretariului cu 100 fl., restul de				140 —
21/12 Se scotu amortisãrile facute dl Iosif Vulcanu à conto subscriptiunei sale pro 1878 si 1879 à 25 fl., remânându actiunea sa dela „Albina“ depusa aci numai pentru restul de 25 fl.				50 —

	în bani fl. cr.	în papire fl. cr.
21/12 Spesele pentru materialele împreunate cu manipularea casei dela 8 sept. pân'astadi	2 47	
Sum'a :	286 90	8811 90

Conspectu

despre starea fondului pentru teatru român, prezentată în ședința comitetului din 7 martie 1880.

Perceptele

Datul	în bani fl. cr.	în papire fl. cr.
21/12 1879. La încheierea socotelelor în 21 decembrie 1879, s'a constatat starea fondului : a) în bani gata	25 —	
b) în papire de valóre		15216 62
25/12 Dela încheierea acest'a pâna în diu'a de adi a încursu la cass'a fondului : a) în bani gata : prin dl Iosif Vulcanu dela dl Iosif Ciurea în București, că suma subserisa la adunarea din Blasiu	50 —	
26/12 Prin dl I. Vulcanu dela dl Gavrilu Popu canonicu în Lugosiu taxa de membru pe unu anu	6 —	
10/2 1880. Dela dl Pavel Fiscea învetiatoru în Ciclova montana rat'a prima a sumei de 50 fl. conformu obligamentului din 6/18 nov. 1879	12 50	
14/2 Pentru cupónele obligațiilor, conformu socótei sub I alaturatu	11 2	
" sub II	19 28	
" sub III	74 10	
Sum'a :	197 90	15216 62

Erogatele

	în bani fl. cr.	în papire fl. cr.
5/1 1880. Pentru transferarea casei dela dl. dl Puscariu, la dl cassariu G. Szerb	6 —	
Sum'a :	6 —	

Bilantia :

I. Perceptele în ședința din 7 martie sânt	197 90	15216 62
II. Erogatele în ședința din 7 martie sânt	6 —	
Remâne :	191 90	15216 62
La olalta :		15408 52

George Szerb
cassaru.

În legatura cu „Conspectul“ primu se publica din partea secretarului Societății

Consemnarea

membrilor Societății pentru fondu de teatru român, cari au subseris si solvit la adunarea generala din Blasiu, tînuta la 20 si 21 sept. 1879.

Membru fondatoru : Esc. Sa arhiepiscopul si

mitropolitul dr. Ioan Vancea de Butesa 200 fl. în obligațiuni urbariale.

Membrii ordinari pe viétia : Rds. D. Constantin Papfalvi canonicu mitropolitanu 50 fl. ; dl Ludovic Csató, advocatu mitropolitanu, 50 fl. (Dl Iosif Ciura din București a subseris 50 fl., dar i-a tramisu mai târdiu prin dl George Vlassa, precum se vede din procesul verbalu publicatu mai sus.)

Membrii ordinari cu taxa : Dd. Ioan Fekete canonicu 5 fl., A. Vestemianu canonicu 5 fl., Ioan Bologna cons. pens. 5 fl., dr. Ioan Moga medicu 5 fl., Visarion Romanu directorul „Albinei“ 5 fl., Ioan M. Moldovanu canonicu taxa de 5 fl. si restantia de 12 fl., Nicolau Barbu advocatu 5 fl., Alesandru Neagoe 5 fl., Petru Uilacanu profesoru 5 fl., dr. Ioan Uilacanu profesoru 5 fl., dr. Alesandru Grama profesoru 5 fl., Nicolau Popescu 5 fl., Gedeon Blasianu profesoru 5 fl., Ioan Orga 5 fl., Anania Trombitiasiu adv. pe trei ani, 15 fl., dr. Ioan Ratiu canonicu 5 fl., George Vancea 5 fl., George Vlassa profesoru 5 fl., Nicolae Rusanu 5 fl., Ioan Antonelli canonicu 5 fl., Elia Vlasa canonicu 5 fl.

Membrii ajutatori : dnii dr. Iacob Brendusianu advocatu 3 fl., Nicolae Pepeleviciu 3 fl., Ioan Munteanu 2 fl.

Sum'a : 200 fl. în papire ; 240 fl. în bani, si 50 fl. în subscriere care de atunce s'a si solvit. Deci venitul totalu al adunării din Blasiu (afara de balul datu acolo, despre care se raportéza în procesul verbalu cu sum'a de 74 fl. si 10 franci) este 490 fl., cu balul : 564 fl. 10 franci.

Adunarea generala a „Albinei“.

— In Sibiiu la 19 martie. —

Astadi, vineri în 19 martie st. n. dela 10 pân' la 2 ore se tînù si terminà cu resultatu multiamitoriu adunarea generala a institutului „Albina“.

Depuse au fost acțiuni 684, represintându 144 voturi, și rin acționari 36.

Din raportul si aretările tabelare ale direcțiunii s'a doveditu, că daraverile, resp. activitatea institutului pe 1879 iér s'au urcatu proporționalminte, va se dica, că desvoltarea fortiei este în *progresu*.

Capitalul cu care a manipulat direcțiunea în anul espiratu a fost de 950,271 fl. v. a.

Aci sânt 300,000 fl. capitalul socialu ; 593,293 fl. înlocări straine pentru fructificare ; apoi fondul de reserva al acționarilor cu 21,262 ; fondul de garantia al Reuniunilor cu 18,285 ; interesele acestui din urma cu 5090 fl. ; *dividende neredicate* din trecutu cu 1861 fl. etc. etc.

Amintii cifr'a din urma espresu, pentru că dóra voiu reeși a deșteptá atențiunea respectivilor ; că — din anii trecuti 1861 fl., competintie pentru cupóne nu sânt redicate, cari dupa statute în trei ani de dîle cadu în favórea institutului. Mai vértos s'a observatu, că unele fonduri bisericesci-școlare trecu cu vederea a se îngriji de încassarea la timpu a unor astfel de venituri ale lor.

Întréga cifr'a revirementului în anul 1879 a fost de fl. : 3.963,024 ; adeca cu 99,388 fl. mai mare decât în anul precedente. Din acésta însemnata suma, ce s'a stracoratu prin cass'a institutului, a realizatu acest'a câștigu brutto de : 93,250 fl. ; iér curatu de 33,300 fl. ; adeca curatu cam totu atâta, numai cu ceva puțin mai multu decât în anul premergatoru.

A scapatu cifr'a daraverilor în dóue ramuri importante, si anume cifr'a escomptului de cambie a scadiutu nu numai sub cea din anul 1878 cu 405,517

fl. ci si sub tóte dela 1875 încóci; de asemenea a scãdutu cifr'a creditelor ficse dela 58,950 fl. de antiertiu, la 51,680 fl.

Cu tóta acésta mare diferinția în daravere, veduramu mai sus. cã profitu brutu s'a realizatu cu 8507 fl. mai multu de cãt în anul 1878, si chiar venitu curatu destul de frumosu, adeca de 33,300 fl.

Si cu tóte aceste direcțiunea a propusu si majoritatea a primitu: *a împartî acționarilor cu 1500 fl. mai puțin decãt anu, adeca: numai cãte 9 fl. de acțiune, în locu de 9¹/₂ ce s'a împartîtu anu.* Caus'a acestei scaderi este, cã direcțiunea a recunoscutu, cã s'a facutu gresiéla anu, votându-se dividendu de 9¹/₂, în locu d'a se vré pune mai multu la fondul de reserva si d'a se sterge mai multu din pasivu, anume din speșele de fundațiune. Deci acestu anu, pe lângã aceea, cã a urcatu lefile oficialilor institutului, cã a facutu remunerariu considerabilu advocatului, cã a achitatu pretenșiunile de mii ale advocatilor din trecutu, direcțiunea a aflatu de bine, a amortisã întréga restanția speselor de fondare, adeca ultimele dóue rate de cãte 1400 fl.; împreuna 2800 fl. si a mai întemeiã cu 1000 fl. unu fondu de pensiune pentru oficianții institutului. Déca aceste nu le facea si propunea direcțiunea, apoi pré usioru putea sè dé acționarilor chiar cãte 10 fl. de acțiune.

Acestu punctu a si provocatu prim'a lupta si votare în adunarea gen. Adeca dnii Anania Trombitiasiu si V. Babesiu, au pretinsu, întru interesul institutului, cã sè nu se scada dividend'a, cã sè nu para lumei cã deja sântemu în primul regresu, mai vèrtos cã nici existe necesitatea presante, d'a amortisã noi ambele rate restante din speșele de fundare si d'a întemeiã chiar asta-data fondul de pensiune! În dar. Majoritatea a sustinutu — pe direcțiune, si asiã dividend'a este 9 fl.

Al doilea momentu interesantu a fost interpelarea prin dl Babesiu, pentru desluciri în privinția restanțiilor, pendințiilor si pretensiunilor dubioșe, puse în rubric'a de amortisațiuni.

Din deslucirile date s'a lamuritu, cã: din pendințiile de pe anul 1878, cam de 75,000 fl. în decursul anului 1879 s'au realizatu cam dóue terțialități; ier pendințiile din 1879 sânt 70,000 fl. De asemenea, cã din sum'a de 4378 fl. pusa în rubric'a dubioșelor, o parte se spera cã va fi încassabila, un'a înșe mai mica — nu. Va sè dica, perderi siguru vom avé, dar — nu mari.

Al treilea punctu si resp. incidentu fòrte regretabilu a fost, cã din partea a trei domni din direcțiune s'a declarat ușirea din direcțiune si neprimirea d'a mai face parte din administrațiunea si conducerea institutului!

Mai întãiu dl Babesiu a prezentatu din partea II. Sale dlui Antoniu de Mocioni o epistola, în care acesta, din motivul, cã *de ani este ignoratu, chiar nici chiamatu la ședintie, nici consultatu si informatu, chiar în cele mai importante cestiuni, si asiã dara cu totul numai dupa nume figuréa în numerul membrilor consiliului, pronuncia categoricu, cã — nu mai vré sè figuréze si sè face parte din direcțiune.*

Dl Babesiu din parte-si adause, cã — de unu anu de dîle este în asemenea pozițiune, cãtra acésta de doi ani încóci într'unu fel de disarmonia cu majoritatea direcțiunii — chiar din principiũ, dar si din unele alte privinție, si prin urmare cã i se pare pozițiunea abnorma si responsabilitatea morala nesuportabila: deci si dënsul refusa a mai figurã cã membru.

Apoi se sculã si betrãnul demnu barbatu si fundatoru Dunca, si anuciã, cã betrãnetiële nu-i mai

permitu a remãné în direcțiune si a înghiti neplaceri, pâna si injurie.

S'a facutu disputa lunga, care s'a terminatu prin adoptarea propunerei dlui Cosma, cã — *dimisiunea se primesce cu parere de reu.* Direcțiunea va suplini locurile góle prin ómenii ei, *ómeni omogeni.* Dl Babesiu a întonatu de 10 ori, necesitatea de modificãri în statute, fiindu acestea pline de dispoșiuni elastice, dupa cari direcțiunea póte exerciã potestate absoluta, ier acțiunii — n'au nici unu cuvèntu, cum s'ar cadé. —

O carte magiara despre Români.

Sátoralja-Ujhely 17 martie.

Dr. Ladislau V. Pap jude la tribunalul regescu în Sátoralja-Ujhely, pe lângã agendele sale obligate, studiãndu mai lungu timpu si instituțiunile României, a pusu sub tipariu unu opusculu scrisu în limb'a magiara, sub titlul: „Asiediemintele constituționali ale României“. Opusculu are urmatoru cuprinsu:

I. Suprafația teritoriului României. Poporațiunea. II. Formarea statului românũ. III. Dreptul publicu al României. IV. Dinastiã romãna. Succesiunea tronului. Majorenitatea clironomului. Locotenentia domnesca etc. V. Titlul Domnitoriului. Armele (Wappen, czimer) tieriei. Culorile naționale. VI. Medaile pentru merite militare si civile. VII. Reprezentarea naționalã. Adunarea deputatilor. Senatul. VIII. Ministeriul respnsabilu. IX. Organizarea judetielor (comitatelor). X. Organizarea comunelor. XI. Organizarea serviciului sanitariu. XII. Organizarea judecatorésca. XIII. Regimul închisorilor. XIV. Constituirea corpului de advocati. XV. Organizarea bisericesca. XVI. Organizarea instrucțiunii. XVII. Academía Romãna. XVIII. Organizarea puterei armate. XIX. Financiele. XX. Cãile de comunicațiune. Poșta si telegraful. XXI. Moneda. Ponduri si mesuri. XXII. Banci si institute de creditu. XXIII. Apendice.

Motivul care a îndemnatu pe autoru, cã sè publice unu opusculu de atare cuprinsu în limb'a magiara e, cã din esperintia de tóte dîlele s'a convinsu, cã pluralitatea compatriotilor nostri de naționalitatea magiara séu nu cunóșe absolutu instituțiunile României, séu numai superficialu si din raporturile unor corespondinți malițioși, si de aci provine, cã de cãte ori se face mențiune de asiediemintele frumóșe, liberale ale României — cea mai mare parte din concetãtênii nostri magiari faciã de statul românũ dà dovéda de cea mai crassa ignorantia, care la multi e împreunata si cu rea vointia.

Autorul are sperantia, cã tratãndu materiã din cestiune cu tóta obiectivitatea, va reeși a lumina pe multi care se afla în ratacire în privinția instituțiunilor statului românũ.

Opusculu menționatu va avé o estensiune de 10—12 cóle tiparite si va aparé la finea lunei lui juniu a. c. Pretiul opului e 1 fl. v. a. si în librarii nu se va vinde.

Autorul i-si permite dara a rogã pe toti connãționalii si în specialu pe toti cunoscutii si amicii sei, cãrora li place a ceti opuri compuse în ori ce limba, care se ocupa cu buna intențiune de afaceri romãnesci, cã sè se prenumere la opul numitu mai sus.

Banii de prenumerațiune sè se tramita în timpu de 30 de dîle autorului, care voiesce a fi orientatu în privinția numerului esemplarelor ce vor trebui tiparite.

Colectantii dupa 9 esemplare platite, vor primi unu în semnu de onóre.

Domnii redactori români sînt rogati cu totu respectul : sè binevoiesca a primî acestu anuciun în colónele dîarelor redigiate de Domn'ia lor.

Literatura si arti.

Albumul „Macedo-Românu“. Albumul „Macedo-Românu“, ce va apare în lun'a martie sèu în primele dîle ale lui aprile, se înavutiesce, precum cetimu în „Bin. Publ.“, din dî în dî : pe lînga articolele ce i se tramitu din tóte unghiurile tierilor române, literati si artisti din tierile surori cá Franc'ia, Span'ia, Itali'a chiar si de peste Atlanticu, din America, îsi tramitu contingentul spiritului lor, spre realizarea scopului maretii ce se urmaresce : prin cultur'a mintii salvarea unui poporu de înundarea strainismului. E destul, credem, a citá aci numele unor Victor Hugo, Jules Simon, François Coppée, Gambetta, cá sè-si póta face ori-cine idecia de aspectul împunetoru, în tóte privintie, sub care se va presentá „Albumul Macedo-Românu“. Abundanti'a si varietatea materiei, ilustraþiunile executate în cele d'ântâiu ateliere de gravura din Viena, de sigur vor suprinde publicul. Formatul va fi în octavu mare.

„Peste Dunare“, nóu'a piesa a dlui Ventura, jucata de curèndu în Teatrul Naþionalu din Bucuresci, precum cetimu în „Lyr'a Româna“, e departe de a avé o valóre dramatica ; cu tóte aceste, va avé unu succesu stralucitu, fiindu scrisa în spiritul publicului.

Cuvinte din betrâni. (Cãrtile poporale ale Românilor în secolul al XVI, în legatura cu literatur'a poporala cea nescrisa) studiu de filologia comparativa de dl B. Petriceicu-Haşdeu (tom. II), a eşitu de sub tiparu la Bucuresci. Acestu volumu (766 pagine) contine : Testuri române cu paraleluri straine. — Originea lor si filiaþiunile înterne si externe. — Însemnatarea lor istorica si linguistica. — Bogomilismul în Români'a. Cucul si turturic'a. — Povestea numerilor. — Specimenu de gramatica istorico-comparativa a limbei române.

Bilantiul dîuarului „Figaro“ din Paris pe anul 1879. Venitul dîuarului din abonamente, vëndierea cu numerul, anuciuniri si reclame 5.395,641 franci 83 centime. Cheltuelile redacþiunii, imprimeriei, administraþiunii etc. 3.414,582 franci 8 centime. Asiá dar, profitul în favórea acþionarilor pe anul din urma este de 1.981,059 franci 75 bani, din care este a se scadé numai 86,067 franci 90 bani, datorii de încasatu pe abonamente.

Dîuarele lunei. Din tóta lumea se urca de presentu la 23,290. Dintre aceste vinu pe Europa 13,600, si adeca 3778 în Germania, 2509 în Englitera, 2000 Francia, 1226 Italia, 1200 Austro-Ungaria, si 500 Rusia. În Asia esu 388, în Africa 50 si în America 9129 jurnale.

Dîuaristicu. „Serînciobul“, dîuaru umoristicu poporalu la Bucuresci, la 1/13 martie a începutu sè iesá în tóte dîlele, dându în fia-care numeru câte o caricatura politicá sèu sociala. — La Iasi a aparutu unu dîuaru politicu întitulatu : „Mişcarea Naþionala“.

Ce e nou ?

A. S. R. Domnul României a binevoitu a tramine, prin maresialul seu de curte, 500 franci, pentru scopurile balului românescu din Budapesta arangiatu de tinerime în carnavalul espiratu. Precum aflámu, venitul curatu al acestui balu se urca peste 1500 florini, dar n'au sositu înca tóte listele.

Portretul principesei Stefania, fidantiat'a moştenitorului de tronu Rudolf, a fost cerutu în multe

pãrti, înse fotografului de curte nu i-a fost permis a dá nici unul, pâna ce nu vor capetá curtile. Unu pictoru a desemnatu dara pe principessa în circus, si dupa lucrarea lui s'a publicatu apoi portretul în unele dîuare ilustrate. Firesce, cá nu póte sè fia bunu. Prim'a fotografia a sositu abia eri la Viena.

Diet'a a amânatu şiedintiele sale la 20 l. c. pâna la 3 aprile, când apoi se va continuá desbaterea bugetului. Se afirma, cá presedintele camerei Szlávy va fi numitu ministru de financie comunu la Viena : în locul lui Szlávy s'ar alege presedinte fostul ministru de justiþia Pauler.

Statu'a lui Stefan cel Mare. Cetimu în „Mişcarea Naþionala“ din Iasi, cá comisiunea executiva a redicãrii statuei lui Stefan cel Mare, compusa din dnii V. Alesandri, N. Ganea, Sc. Pastia, I. Negruzzi si Al. Stamatopol, si ajutata de agentul diplomaticu de la Paris al României, N. Calimach-Catargiu, a contractatu cu sculptorul Fremiet din Paris facerea si asiedierea statuei. Sculptorul se obliga mai ântâiu a face o statuá redusa în dóue esemplare ; acésta statueta va fi espusa la Iasi si la Bucuresci la vederea publicului si totu-odata va fi esaminata de cátra o comisiune de ómeni competenti. Dela primirea observaþiunilor acestei comisiuni în timpu de 14 luni artistul trebue sè dea lucrarea gata. Se crede dar, cá în tómn'anului 1884 statu'a va fi la Iasi. Pe pedestalul statuei, care are a fi de pétra de Jura, vor fi dóue basreliefuri, represintându o batalia cu Turci'a si alt'a cu Polonii. Eroul va fi îmbracatu cu zale, purtându pe capu unu coifu lesiescu si pe umeri o mantia.

Cá fét'a fecióra, care e si frumósa si va sè aduca si zestre considerabila, Români'a e încungiurata de multi peþitori. Aerul mirósa a pravu de puşca, par cá ne-amu aflá în ajunul unui nou resboiu, deci aliatii se cauta cu doru, si candidatii pentru acestu rolu sînt laudati de cátra mirii în spe. Dl Bratianu a fost primitu nu numai la Viena, ci si la Berlin, cu multa afaibilitate ; acolo Haymerle, áice Bismarck s'au întretînutu cu dsa în tonu fórte simpaticu. Dîuarele din Viena, Berlin, ma si cele dela Londra, în frunte cu „Times“, facu elogiuri României. Unele scriu, cá aliantia între Români'a, Austro-Ungaria si Germani'a, e deja fapta complinita, si numai ratificarea Dominitorului mai lipsesce. Altele anucia, cá în curènd si príncipele Carol va plecá pe la curtile straine, si rezultatul caletoriei sale va fi proclamarea de regatu a României. Din tóte aceste adevurul va eşi la ivéla mai târdiu. Adi constatámu numai atâta, cá Români'a a ajunsu a fi laudata din tóte pártile, si cá are multi peþitori.

Adresa lui Mocsáry. Români din Selagiú au tramisu deputatului Mocsáry o adresa de încredere pentru cuvèntarea sa tinuta în vér'a trecuta cu ocaşiunea desbaterii proiectului de lege pentru întroducerea limbei unguresci în tóte şcolele din tíera. Acesta adresa i s'a predatu dîlele trecute de cátra dl deputatu George Popu.

Din caus'a serbatorilor tipografi'a remânúndu închisa dóue dîle, în joia viitoare nu va puté apare fói'a nóstra ; înse, cá cetitorii noştri din caus'a acést'a sè nu aiba nici o scadere, anticipámu numerul acela cu asta ocaşiune, si astfel acesta a devenitu o cóla întréga.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru :

IOSIF VULCANU.

